

PAULO COELHO
VERONIKA VENDOS TË VDESE
ROMAN

BOTIMET TOENA

LIBRA NGA PAULO COELHO, PREJ SHTËPISË BOTUESE TOENA

- Alkimisti
- Mali i pestë
- Veronika vendos të vdesë
- Djalli dhe zonjusha Prym
- Pelegrini i Kompostelës
- Manuali i luftëtarit të dritës
- Njëmbëdhjetë minuta
- Zahiri
- Shtriga e Portobelos
- Buzë lumit Piedra u ula dhe qava
- Fitimtari është i vetëm
- Brida
- Alef
- Shkelja e kurorës
- Dorëshkrimi i gjetur në Akra
- Spiunia
- Hipi
- Shigjetari
- Maktub

PAULO COELHO

VERONIKA VENDOS TË VDESE

roman

ribotim

Përktheu nga frengjishtja
Nonda Varfi

BOTIMET TOENA

Titulli në origjinal: Veronika decide morer
Titulli në frëngjisht: Veronika décide de mourir

*Ky libër u botua sipas marrëveshjes me
Sant Jordi Asociados Agencia Literaria S.L.U.,
Barcelona, Spain.
www.santjordi-asociados.com*

Të gjitha të drejtat janë të rezervuara.

Botuese: Irena Toçi

Korrektore letrare: Edona Marku
Përkujdesja grafike: Gea Qëndro
© e kopertinës: Jim Tierney, në bashkëpunim me
HarperCollins, me bazë në Nju-Jork, SHBA.

ISBN 9789928960788

© Paulo Coelho, 1998
<http://paulocoelhoblog.com>
© në shqip BOTIMET TOENA

Të gjitha të drejtat janë të rezervuara. Nuk lejohet
shumëfishimi me asnjë lloj mjeti apo forme, as me
fotokopje, pa lejen me shkrim të mbajtësit të copyright-it.

BOTIMET TOENA
Rr. "M. Gjollësja", nr. 71, Tiranë 1023
ose K. Postare 1420
Tel.: +355 67 70 70 884
botimet.toena@gmail.com
toena.porosionline@gmail.com
<https://toena.al>

*Për S.T de L., që nisi të më ndihmojë
ndërkohë që nuk e dija.*

*«Pra, ju kam dhënë pushtetin
që të shtypni me këmbë gjarpërinjtë (...)
dhe mos u druani nga asgjë.»*

Luka, 10,19

VLERËSIME PËR ROMANIN
“VERONIKA VENDOS TË VDESË”

“‘Veronika vendos të vdesë’ është vepra më artistike e Coelho-s deri tani... Personazhe të ndryshme debatojnë në lidhje me mendjen e shëndoshë dhe jetën, nga këndvështrime të ndryshme, duke e tërhequr lexuesin në diskutim.”

~ *Denver Post*

“Një tregim i rrëfyer me sineritet... një roman i dobishëm.”

~ *Boston Globe*

“Një fabul prekëse mbi të mësuarit se si të zgjedhësh jetën përkundrejt vdekjes.”

~ *Kirkus Reviews*

“Coelho nuk u drejtohet aq shumë lexuesve të tij ndërsa u rrëfëhet. Stili i tij është një lloj zbulimi, plot me pëshpërime lirike dhe rrëfime të lëna mënjanë.”

~ *The Sunday Express (Londër).*

“Libri më i shitur i globit ‘Alkimisti’ krijoi reputacionin e Coelho-s dhe ‘Veronika vendos të vdesë’ e riafirmoi atë.”

~ *Time Out*

“Me ‘Veronika vendos të vdesë’ legjenda e Coelho-s vazhdon të rritet.”

~ *La Prensa (Argjentinë).*

Më 21 nëntor 1997, Veronika mendoj se kishte ardhur më në fund çasti të vriste veten. Pastroi me kujdes dhomën që kishte marrë me qira në një kuvend murgeshash, mbylli ngrohjen, lau dhëmbët dhe u shtri.

Mori mbi komodinë katër kuti me qetësues. Në vend që t'i shtypte dhe t'i treste në ujë, pëlqeu t'i kapërdinte një nga një, sepse nga qëllimi te akti ka një hendek të madh, ndërkohë që ajo dëshironte të ishte e lirë për t'u penduar në gjysmë të rrugës. Megjithatë, mbas çdo qetësuesi që kapërdinte, ndihej më tepër e bindur. Pas pesë minutash, kutitë ishin zbrazur.

Meqenëse nuk e dinte saktësisht se kur do të humbiste ndjenjat, kishte lënë mbi shtrat numrin e fundit të revistës *Homme*, që sapo kishte mbërritur në bibliotekën ku punonte. Edhe pse nuk kishte ndonjë interes të veçantë për

informatikën, duke shfletuar atë revistë, kishte hasur një shkrim në lidhje me një lojë elektronike (një CD-Rom, siç thuhet) të shpikur nga Paulo Coelho. Ajo kishte patur rastin ta takonte shkrimtarin brazilian gjatë një konference në sallonet e hotel *Grand Union*. Kishin shkëmbyer disa fjalë dhe, më në fund, ishte ftuar në darkën që jepte botuesi. Por atje, kishte shumë të ftuar dhe ajo nuk kishte mundur të çonte gjer në fund asnjë bisedë me të.

Megjithatë, fakti që njohu atë autor e nxiti të mendonte se bënte pjesë në të njëjtën botë me të dhe se leximi i një reportazhi kushtuar punës së tij mund ta ndihmonte për të kaluar kohën. Kështu, ndërkohë që priste vdekjen, Veronika nisi të lexonte një shkrim për informatikën, gjë që nuk i interesonte fare. Dhe pikërisht kështu ishte sjellë gjatë gjithë jetës, duke kërkuar gjithnjë rrugën e thjeshtë, ose duke u kënaqur me ç't'i gjendej pranë - si kjo revistë, bie fjala.

Megjithatë, për çudinë e saj të madhe, rreshti i parë i tekstit e nxorri nga plogështia e natyrshme (qetësuesit nuk ishin tretur ende në stomak, por Veronika ishte e tërhequr nga natyra). Për herë të parë në jetë, një thënie që ishte shumë në modë mes miqve, iu duk me vend: «Asgjë në këtë botë nuk ndodh rastësisht.»

Përse hasi ato fjalë, pikërisht në çastin kur kishte vendosur të vdiste? Cili ishte kumti i fshehtë që fshihnin, nëse ka vërtet kumte të fshehta në mos po rastësira?

Poshtë një ilustrimi të lojës elektronike, gazetari e niste shkrimin me një pyetje: «Ku ndodhet Sllovenia?»

«Askush nuk e di ku ndodhet Sllovenia, mendoj Veronika. Askush.»

Megjithatë, Sllovenia egzistonte mirë e bukur, ndodhej aty, në atë dhomë, përjashta, te malet që e rrethonin dhe te sheshi që kishte përpara syve: Sllovenia ishte vendi i saj.

Veronika e la mënjanë revistën. Nuk i mbetej veçse të pezmatohet me botën që mohonte ekzistencën e sllovenëve. Për nderin e kombit nuk shqetësohej. Ishte çasti për t'u ndier krenare me veten, sepse, më në fund, kishte marrë guximin të largohej nga kjo jetë. Çfarë lumturie! Dhe ajo e kryente atë akt ashtu siç e kishte ëndërruar gjithë kohën: me qetësues, çka nuk lë gjurmë.

Veronika ishte vënë në kërkim të qetësuesve që prej gjashtë muajsh. Me mendimin se nuk do të arrinte kurrë t'i gjente, kishte menduar një çast të priste damarët. E dinte se dhoma do të mbushej me gjak, se do të mbillte trazim e

shqetësim te murgeshat, por vetvrasja kërkon që të mendosh së pari për veten, pastaj për të tjerët. Ajo do të bënte çmos që vdekja të mos shkaktonte shumë trazira; megjithatë, nëse nuk kishte tjetër mundësi përveç prerjes së damarëve, aq më keq. Sa për murgeshat, ato duhet të nxitonin ta harronin historinë dhe të pastronin dhomën, nga frika se mos nuk e jepnin dot më me qira. Mandej, edhe në fund të shek XX, njerëzit besonin ende te fantazmat.

Sigurisht, Veronika mund të hidhej edhe nga maja e ndonjë ndërtese të lartë e të rrallë, të Lubljanës, por një vendim i këtillë a nuk do t'u shkaktonte dhimbje më të madhe prindërve? Përveç tronditjes, kur të merrnin lajmin për vdekjen e vajzës, atyre do t'u duhej të identifikonin edhe kufomën: jo, kjo zgjidhje ishte më e keqe se zbrazja e gjakut, sepse do të linte gjurmë të pashlyeshme të të dy njerëzit që i donin të mirën.

«Më në fund, do të mësohen me vdekjen e vajzës. Por, të harrosh një kafkë të çarë, nuk është e lehtë.»

Të vrisje veten me armë zjarri, të hidheshe nga një ndërtesë, të vareshe, asnjëra nga këto nuk i shkonte për shtat natyrës së saj femërore. Gratë, kur vrasin veten, zgjedhin mënyra më romantike - presin venat ose gëlltisnin ndonjë dozë të madhe

qetësuesish. Princeshat e braktisura dhe aktoret e Hollivudit kanë dhënë shembuj të ndryshëm.

Veronika e dinte se gjithnjë duhej pritur çasti i duhur për të vepruar. Dhe atë kishte bërë. Duke e dëgjuar shpesh të ankohej për pagjumësi, dy nga miqtë e saj, të ndjeshëm ndaj ankesave, kishin gjetur secili dy kuti me një drogë të fuqishme që përdornin muzikantët e një kabareje të qytetit. Veronika i kishte lënë të katër kutitë mbi komodinë për një javë, duke pritur afrimin e vdekjes dhe duke lënë shëndetet, pa më të voglin sentimentalizëm për atë që quhet Jetë.

Tani, ishte e lumtur që përmbushte vendimin, por mërzhitej ngaqë nuk dinte si ta shtynte atë pak kohë që i mbetej.

Mendja i vajti sërish tek absurditeti që sapo kishte lexuar. Si ka mundësi që një shkrim për informatikën të nisë me këtë fjali të çuditshme: «Ku ndodhet Sllovenia?»

Duke mos patur gjë tjetër më tërheqëse për të bërë, vendosi të lexojë reportazhin deri në fund dhe zbuloi se loja kishte qenë prodhuar në Slloveni - në atë vend të çuditshëm që - përveç banorëve të saj - me sa dukej nuk e dinte kush se ku ndodhej - sepse atje krahui i punës ishte tepër i lirë. Disa muaj më parë, për hedhjen në qarkullim të lojës, prodhuesja franceze kishte

ftuar gazetarë nga e gjithë bota dhe kishte dhënë një pritje në një kështjellë, në Bled.

Veronika u kujtua se kishte dëgjuar të flitej për atë festë si ngjarje në qytet, jo vetëm sepse, me atë rast, kështjellën e kishin zbukuruar sërish për të krijuar sa më shumë që të qe e mundur atmosferën mesjetare të CD-Rom-it, por edhe për shkak të polemikës që kjo gjë kishte shkaktuar në shtypin lokal: ishin ftuar gazetarë gjermanë, francezë, anglezë, italianë, spanjollë, por asnjë bolivian. Autori i shkrimit - i cili vinte në Slloveni për herë të parë, me të gjitha harxhet e hequra dhe tepër i vendosur për të lajkatur gazetarët e tjerë, për të këmbyer biseda gjasme tërheqëse, për të ngrënë e pirë në kështjellë pa e zgjidhur qesen - e kishte nisur, kështu, shkrimin me një shaka që synonte të guduliste intelektualët më të shquar të vendit. Atij iu desh, gjithashtu, t'u rrëfente miqve të redaksisë disa historira të shpikura rreth zakoneve të vendit, ose për mënyrat e prapambetura të veshjes së grave sllovene.

Punë për të. Veronika, duke vdekur, kishte halle të tjera, për shembull të dinte në ekzistonte jetë tjetër përtej vdekjes ose në ç'orë do t'ia gjenin kufomën. Megjithatë - ose ndoshta pikërisht për shkak të vendimit të rëndësishëm që kishte marrë -, ky shkrim e shqetësonte.

Hodhi vështrimin nga dritarja e kuvendit që binte nga ana e sheshit të Sllovenisë. «Nëse nuk e dinë ku ndodhet Sllovenia, mendoj, do të thotë se Ljubljana është mit.» Si Atlantida a Lemuria, ose kontinentet e zhdukura që s'i ndahen një çap imagjinatës së njerëzve. Askush në botë nuk do ta niste shkrimin me pyetjen se ku gjendet mali Everest, edhe pse nuk ka qenë kurrë atje. Megjithatë, në mes të Europës, një gazetari të një reviste të dëgjuar nuk i vinte turp të bënte një pyetje të tillë, sepse e dinte se shumica e lexuesve nuk e dinë ku gjendej Sllovenia. Aq më tepër, kryeqyteti, Ljubljana.

Atëhere, Veronika zbuloi mënyrën për të kaluar kohën. Dhjetë minuta rodhën dhe nuk kishte vërejtur ende asnjë ndryshim në organizëm. Akti i fundit i jetës do të qe shkrimi i një letre për atë revistë, duke i shpjeguar se Sllovenia ishte një nga pesë republikat që kishin dalë nga shpërbërja e Jugosllavisë së dikurshme. Ajo letër do të ishte pusulla e lamtumirës. Madje, nuk do të jepte asnjë sqarim mbi arsyet e vërteta të vdekjes.

Kur të zbulonin trupin, do të arrinin në përfundim se kishte vrarë veten ngaqë një revistë nuk dinte se ku ndodhej vendi i saj. Qeshi duke sjellë ndër mend polemikën në gazeta. Disa do ta mbronin, të tjerët do ta kritikonin vetvrasjen

e bërë për hir të çështjes kombëtare. Dhe u çudit nga shpejtësia, me të cilën kishte ndërruar mendim, sepse, përkundrazi, disa çaste më parë, mendonte se bota dhe çështjet gjeografike nuk i hynin më në punë.

Ajo hartoi letrën. Ky çast i një humori të mirë pothuajse desh vuri në pikëpyetje nevojën për të vdekur, por, ndërkohë, i kishte gëlltitur qetësuesit, ishte tepër vonë për t'u kthyer mbrapsht.

Gjithsesi, kishte jetuar tashmë çaste të tilla dhe nuk e vriste veten sepse ishte e trishtuar, e hidhëruar, ose vazhdimisht e rëgjuar shpirtërisht. Shpesh, mbas dite, kishte ecur e lumtur në rrugët e Ljubljanes, ose kishte parë, nga dritarja e dhomës, borën që binte mbi sheshin e vogël ku ngrihej statuja e poetit. Një herë, ishte bërë me flatra për afro një muaj sepse një i panjohur, në qendër të po atij sheshi, i kishte dhuruar një lule.

Ajo ishte e bindur se qe plotësisht normale. Vendimi për të vrarë veten mbështetej në dy arsye shumë të thjeshta dhe ishte e sigurt se po të linte një pusullë për të shpjeguar veprimin, shumë njerëz do ta miratonin.

Arsyeja e parë: gjithçka në jetë ishte e ngjashme dhe, sapo të kalonte mosha e rinisë, do të vinte rënia, pleqëria që lë gjurmë të